

Многократните разпити причиняват вторична виктимизация на пострадалите

Според европейските правила броят им трябва да бъде сведен до минимум

Съюзът на съдиите в България (ССБ) е партньор по [проекта INVICTUS](#), чиято цел е да се подобри оценката на нуждите на пострадалите от престъпления, насочването им към различни форми на подкрепа и предоставянето на информация на тях и техните близки по време на съдебния процес. Организации от България, Белгия, Нидерландия, Франция, Италия, Хърватска и Португалия проучват и огласяват добрите практики, които държавите от Европейския съюз са длъжни да следват по силата на [Директива 2012/29/ЕС от 2012 г.](#) за минималните стандарти относно правата, подкрепата и защитата на жертвите на престъпления.

В изпълнение на проекта ССБ публикува серия от материали за реални дела, разгледани от български съдии.

В съдебната практика има множество случаи, по които пострадалите са разпитвани многократно за едни и същи обстоятелства. Според европейската директива за минималните стандарти за подкрепа на жертвите броят на разпитите им трябва да е сведен до минимум, като се провеждат само доколкото това е абсолютно необходимо за целите на разследването в наказателното производство.

За злоупотребата с такова право е пример определението по въззивно частно наказателно дело на Софийския градски съд (СГС) от 2025 г. С него прокуратурата протестира отмяната на постановлението ѝ за прекратяване на досъдебното производство по казус за закана за убийство.

Става дума за мъж, който в рамките на два дни три пъти се закарал на приятелката си с думите: "Ще те убия още тук и сега!", „Ще ви убия още тук на улицата всички!“ и „Умри гад мръсна, умри най-накрая!“, като в първия случай дръпнал ръчната спирачка, докато тя шофирала, а той държал 3-месечно бебе в ръцете си, а в третия случай стискал шията ѝ. При започналото разследване **пострадалата е разпитвана пет пъти в рамките на досъдебното производство, включително пред съдия.** Аргументът на прокурора е – противоречия в показанията и липса на свидетели, независимо че в телефонни обаждания жената е разказвала какво е преживяла.

Въззивният съд критикува това, като посочва: *“Нормално е да се очаква, че при няколко проведени разпита на едно и също лице в рамките на около две години, могат да се открият известни противоречия, но в случая същите са крайно несъществени и недостатъчни да дискредитират като цяло изложеното от пострадалата. Значителният брой разпити единствено е маркер за неспособността на разследващия орган да зададе в пълнота въпросите си, но от това не следва да се търси повод за колебливост у ненужно многократно разпитвания свидетел, който по този начин **допълнително е бил поставян в състояние на вторична виктимизация**”.*

Пред съдията пострадалата разказва за последваща случка месеци по-късно, когато мъжът прескочил оградата на дома ѝ, влязъл и започнал да я блъска с думите: „Сега ще се разберем, гад мръсна“. Тогава съседи повикали полиция, която му поставила белезници и го извела.

По преписката са назначени две комплексни съдебно-психиатрични и психологични експертизи на пострадалата, които са установили способността ѝ правилно да възприема факти от значение за делото и да дава верни сведения за тях. Установено е и че е изпитала основателен страх за отнемане на живота ѝ. Съдът посочва, че това освидетелстване се е случило **повече от година и половина след образуване на наказателното производство и след като пострадалата е била разпитвана няколко пъти.**

“Вместо да даде дължим анализ на тези факти, прокурорът в постановлението си е подложил на несвойствена, прекомерна критика поведението на пострадала след деянието, укорявайки я, че не е потърсила съдействие на минутата от правоохранителните органи, че не си е извадила медицинско свидетелство и че се е обадила на тел. 112 чак на следващия ден. Игнорира се фактът, че жената се е обадила в първия възможен момент, в който е разполагала с телефона си и е била на разстояние от заплашилия я – не е прецедент, че търсенето на съдействие от пострадал от този вид престъпление не е мигновено”, коментира въззивният съд. Според него действията на пострадалата по търсене на съдействие по тел. 112 е дори доста по-бързо от обичайното.

Според директивата жертвите на престъпления следва да бъдат защитени от вторично и повторно виктимизиране, от сплашване и от отмъщение, да получават подходяща подкрепа за по-бързо възстановяване и достатъчен достъп до правосъдие. При жените и децата рискът от повторно и вторично виктимизиране е най-

голям, а досъдебните органи и съда трябва да опазват и достойнството им, наред с останалите мерки за защита, които им дължат.